

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 515/2014**z dnia 16 kwietnia 2014 r.****ustanawiające, w ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, instrument na rzecz wsparcia finansowego w zakresie granic zewnętrznych i wiz oraz uchylające decyzję nr 574/2007/WE**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 77 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Cel Unii, który polega na zapewnieniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości zgodnie z art. 67 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), należy osiągnąć między innymi poprzez wspólne środki związane z przekraczaniem granic wewnętrznych przez osoby i z kontrolami na granicach zewnętrznych, a także poprzez wspólną politykę wizową stanowiącą część spójnego wielopoziomowego systemu, który umożliwiłaby wymianę danych i pełną wiedzę na temat sytuacji oraz ma na celu ułatwienie legalnego podróżowania oraz przeciwdziałanie nielegalnej imigracji.
- (2) Unia potrzebuje spójniejszego podejścia do wewnętrznych i zewnętrznych aspektów zarządzania migracją i do bezpieczeństwa wewnętrznego oraz powinna wprowadzić współzależność między przeciwdziałaniem nielegalnej imigracji i poprawą bezpieczeństwa na granicach zewnętrznych Unii a bliższą współpracą i dialogiem z państwami trzecimi w zakresie postępowania wobec nielegalnej imigracji i promowania legalnej migracji.
- (3) Należy opracować zintegrowane podejście do kwestii pojawiających się w związku z presją migracyjną i wnioskami o azyl oraz do zarządzania granicami zewnętrznymi Unii, a także zapewnić finansowanie i odpowiednie zasoby służące działaniom w sytuacjach nadzwyczajnych, udostępniane w duchu poszanowania praw człowieka i solidarności między wszystkimi państwami członkowskimi przy jednoczesnym poszanowaniu zobowiązań krajowych oraz zapewnieniu jasnego podziału zadań.
- (4) Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej („strategia bezpieczeństwa wewnętrznego”), przyjęta przez Radę w lutym 2010 r., stanowi wspólny plan reagowania na takie wspólne wyzwania dotyczące bezpieczeństwa. W komunikacie Komisji z listopada 2010 r. zatytułowanym „Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego UE w działaniu” zasady i wytyczne strategii przełożone zostały na konkretne działania poprzez określenie pięciu celów strategicznych: rozbijanie międzynarodowych siatek przestępczych, zwalczanie terroryzmu i walka z radykalizacją i werbowaniem; podniesienie poziomu ochrony obywateli i przedsiębiorstw w cyberprzestrzeni; zwiększenie bezpieczeństwa poprzez zarządzanie granicami oraz zwiększenie odporności Europy na kryzysy i katastrofy.
- (5) Zgodnie ze strategią bezpieczeństwa wewnętrznego, wolność, bezpieczeństwo i sprawiedliwość są celami, do których należy dążyć równolegle, a aby osiągnąć wolność i sprawiedliwość, należy zawsze dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa zgodnie z zasadami Traktatów, zasadą praworządności oraz zobowiązaniami Unii w zakresie praw podstawowych.
- (6) Solidarność między państwami członkowskimi, jasny podział zadań, poszanowanie podstawowych wolności i praw człowieka oraz zasady praworządności, zdecydowane skoncentrowanie się na perspektywie globalnej i powiązanie z bezpieczeństwem zewnętrznym oraz zgodność z celami polityki zewnętrznej Unii określonymi w art. 21 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) powinny być kluczowymi zasadami rządzącymi realizacją strategii bezpieczeństwa wewnętrznego.
- (7) Aby promować realizację strategii bezpieczeństwa wewnętrznego oraz zapewnić jej prawidłowe funkcjonowanie w warunkach operacyjnych, państwa członkowskie powinny mieć zapewnione odpowiednie unijne wsparcie finansowe dzięki utworzeniu Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego („Fundusz”).

⁽¹⁾ Dz.U. C 299 z 4.10.2012, s. 108.

⁽²⁾ Dz.U. C 277 z 13.9.2012, s. 23.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 13 marca 2014 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 14 kwietnia 2014 r.

- (8) Ze względu na szczególne kwestie prawne mające zastosowanie do tytułu V TFUE z prawnego punktu widzenia nie jest możliwe ustanowienie Funduszu jako pojedynczego instrumentu finansowego. Należy zatem ustanowić Fundusz w postaci kompleksowych ram dla unijnego wsparcia finansowego w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego, które obejmują instrument na rzecz wsparcia finansowego w zakresie granic zewnętrznych i wiz („Instrument”) ustanowiony niniejszym rozporządzeniem, a także instrument na rzecz wsparcia finansowego współpracy policyjnej, zapobiegania i zwalczania przestępczości oraz zarządzania kryzysowego, ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 513/2014 ⁽¹⁾. Te kompleksowe ramy należy uzupełnić rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 514/2014 ⁽²⁾, do którego niniejsze rozporządzenie powinno się odwoływać w zakresie przepisów dotyczących programowania, zarządzania finansami, zarządzania i kontroli, rozliczania rachunków, zamykania programów oraz sprawozdawczości i oceny.
- (9) Nowa dwufilarowa struktura finansowania w dziedzinie spraw wewnętrznych powinna przyczynić się do uproszczenia, racjonalizacji, konsolidacji i przejrzystości finansowania w tej dziedzinie. Należy dążyć do synergii, spójności i komplementarności z innymi funduszami i programami, w tym również z myślą o przydzielaniu środków na wspólne cele. Należy jednak zapobiegać pokrywaniu się różnych instrumentów finansowania.
- (10) Fundusz powinien odzwierciedlać potrzebę większej elastyczności i większego uproszczenia, uwzględniając przy tym wymagania w zakresie przewidywalności oraz zapewniając sprawiedliwy i przejrzysty podział zasobów w celu realizacji ogólnych i szczegółowych celów określonych w niniejszym rozporządzeniu.
- (11) Skuteczność środków i jakość wydatków są głównymi zasadami wdrażania Funduszu. Ponadto Fundusz należy również wdrażać w sposób możliwie najbardziej skuteczny i przyjazny dla użytkownika.
- (12) Fundusz powinien w szczególny sposób uwzględniać te państwa członkowskie, które ze względu na swoje położenie geograficzne zmagają się z nieproporcjonalnym obciążeniem związanym z przepływami migracyjnymi.
- (13) Solidarność i podział odpowiedzialności pomiędzy państwami członkowskimi a Unią to jeden z głównych elementów wspólnej polityki zarządzania granicami zewnętrznymi.
- (14) Fundusz powinien wyrażać solidarność poprzez pomoc finansową dla tych państw członkowskich, które w pełni stosują przepisy Schengen dotyczące granic zewnętrznych, jak również dla tych, które przygotowują się do pełnego udziału w Schengen, oraz powinien być wykorzystywany przez państwa członkowskie w interesie wspólnej unijnej polityki zarządzania granicami zewnętrznymi.
- (15) W celu przyczynienia się do osiągnięcia ogólnego celu Funduszu państwa członkowskie powinny zapewnić, aby ich programy krajowe obejmowały cele szczegółowe Instrumentu oraz aby przydział środków pomiędzy celami był proporcjonalny do wyzwań i potrzeb oraz zapewniał możliwość realizacji celów. W przypadku gdy program krajowy nie odnosi się do jednego z celów szczegółowych lub przydział środków jest się poniżej minimalnych wartości procentowych dla niektórych celów programów krajowych określonych w niniejszym rozporządzeniu, dane państwo członkowskie powinno przedstawić uzasadnienie w ramach programu.
- (16) Aby zmierzyć osiągnięcia Funduszu, należy ustanowić wspólne wskaźniki w odniesieniu do każdego celu szczegółowego Instrumentu. Pomiar osiągnięć w realizacji celów szczegółowych za pomocą wspólnych wskaźników nie oznacza, że realizacja działań związanych z tymi wskaźnikami ma być obowiązkowa.
- (17) Udział państwa członkowskiego nie powinien zbiegać się w czasie z jego udziałem w tymczasowym instrumencie finansowym Unii, z którego udzielane jest wsparcie państwom członkowskim będącym jego beneficjentami między innymi na sfinansowanie działań na nowych granicach zewnętrznych Unii na potrzeby wdrażania dorobku Schengen w zakresie granic i wiz oraz kontroli granic zewnętrznych.
- (18) Instrument powinien stanowić rozwinięcie procesu budowania potencjału powstałego przy pomocy Funduszu Granic Zewnętrznych na lata 2007–2013, ustanowionego decyzją nr 574/2007/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽³⁾, oraz powinien rozszerzać jego zakres w taki sposób, aby objął również nowe zmiany.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 513/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiające, w ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, instrument na rzecz wsparcia finansowego współpracy policyjnej, zapobiegania i zwalczania przestępczości oraz zarządzania kryzysowego i uchylające decyzję Rady 2007/125/WSiSW (zob. s. 93 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 514/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiające ogólne przepisy dotyczące Funduszu Migracji, Azylu i Integracji oraz w sprawie instrumentu wsparcia finansowego w zakresie współpracy policyjnej, zapobiegania i zwalczania przestępczości oraz zarządzania kryzysowego (zob. s. 112 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Decyzja nr 574/2007/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 maja 2007 r. ustanawiająca Fundusz Granic Zewnętrznych na lata 2007–2013 w ramach programu solidarności i zarządzania przepływami migracyjnymi (Dz.U. L 144 z 6.6.2007, s. 22).

- (19) Przy realizowaniu zadań na granicach zewnętrznych i w konsulatach zgodnie z dorobkiem Schengen w zakresie granic i wiz państwa członkowskie prowadzą działania w interesie i w imieniu wszystkich pozostałych państw członkowskich w strefie Schengen, tak więc świadczą usługę publiczną na rzecz Unii. Instrument powinien przyczyniać się do wspierania kosztów operacyjnych związanych z kontrolą granic i polityką wizową oraz umożliwić państwom członkowskim utrzymywanie zdolności, które mają kluczowe znaczenie dla świadczenia tej usługi dla wszystkich. Takie wsparcie obejmuje pełen zwrot wybranych określonych kosztów związanych z celami Instrumentu i powinno stanowić integralną część programów krajowych.
- (20) Instrument powinien uzupełniać i wspierać działania podejmowane na rzecz rozwoju współpracy międzynarodowej pod egidą Europejskiej Agencji Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej („Frontex”) ustanowionej rozporządzeniem Rady (WE) nr 2007/2004 ⁽¹⁾, w tym również nowe działania wynikające ze zmian wprowadzonych rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1168/2011 ⁽²⁾, wzmacniając w ten sposób dodatkowo solidarność pomiędzy tymi państwami członkowskimi kontrolującymi granice zewnętrzne w interesie i w imieniu całej strefy Schengen. Oznacza to między innymi, że przy opracowywaniu programów krajowych państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę narzędzia analityczne oraz wytyczne operacyjne i techniczne opracowane przez Frontex, jak również opracowane programy szkoleniowe, a mianowicie wspólne podstawowe programy szkolenia funkcjonariuszy straży granicznej, w tym ich elementy odnoszące się do praw podstawowych i dostępu do ochrony międzynarodowej. W celu wypracowania komplementarności między tą misją a obowiązkami państw członkowskich w zakresie kontroli i nadzoru granic zewnętrznych, jak również w celu zapewnienia spójności i uniknięcia niegospodarności, Komisja powinna konsultować się z Frontexem w sprawie projektów programów krajowych przekazywanych przez państwa członkowskie, a w szczególności w zakresie działań finansowanych w ramach wsparcia operacyjnego.
- (21) Instrument należy wdrażać z pełnym poszanowaniem praw i zasad zapisanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej oraz z międzynarodowymi zobowiązaniami Unii, a także bez uszczerbku dla stosowania szczególnych przepisów dotyczących prawa do azylu i ochrony międzynarodowej.
- (22) Jednolita i wysokiej jakości kontrola na granicach zewnętrznych ma zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Zgodnie ze wspólnymi standardami unijnymi, Instrument powinien wspierać środki związane z zarządzaniem granicami zewnętrznymi, powinien być realizowany zgodnie z czteropoziomowym modelem kontroli dostępu, który obejmuje środki w państwach trzecich, współpracę z państwami sąsiadującymi, środki kontroli granicznej i środki kontroli w ramach przestrzeni swobodnego przepływu, aby zapobiegać nielegalnej imigracji oraz przestępczości transgranicznej na obszarze Schengen.
- (23) Zgodnie z art. 3 TUE Instrument powinien wspierać działania zapewniające ochronę dzieci narażonych na niebezpieczeństwo na granicach zewnętrznych. W szczególności przy realizacji działań dotyczących identyfikacji, niesienia natychmiastowej pomocy i przekazywania osób służbom ochrony państwa członkowskie powinny w miarę możliwości zwracać szczególną uwagę na osoby o szczególnych potrzebach, zwłaszcza dzieci i małoletnich bez opieki.
- (24) Aby zapewnić jednolitą, wysokiej jakości kontrolę graniczną oraz ułatwić legalne podróżowanie przez granice zewnętrzne w ramach strategii bezpieczeństwa wewnętrznego Instrument powinien przyczyniać się do rozwoju europejskiego wspólnego zintegrowanego systemu zarządzania granicami. System ten obejmuje wszystkie środki związane z polityką, prawo, systematyczną współpracę, podział obciążeń, ocenę warunków i zmieniających się miejsc tranzytu nielegalnych imigrantów, personel, sprzęt i technologię podejmowane na różnych poziomach przez właściwe organy państw członkowskich działające we współpracy z Frontexem, z państwami trzecimi, a także w razie potrzeby z innymi podmiotami, w szczególności z Europolem i Agencją ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi, wykorzystując między innymi czteropoziomowy model bezpieczeństwa granic i zintegrowaną analizę ryzyka Unii.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2007/2004 z dnia 26 października 2004 r. ustanawiające Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. L 349 z 25.11.2004, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1168/2011 z dnia 25 października 2011 r. zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 2007/2004 ustanawiające Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 1).

- (25) Zgodnie z protokołem nr 5 do Aktu przystąpienia z 2003 r. w sprawie tranzytu osób drogą lądową między Obwodem Kaliningradzkim a innymi częściami Federacji Rosyjskiej, Instrument powinien pokrywać wszelkie dodatkowe koszty ponoszone z tytułu wdrażania szczególnych przepisów dorobku Unii przewidzianego w przypadku takiego tranzytu, tj. rozporządzenie Rady (WE) 693/2003 ⁽¹⁾ i rozporządzenie Rady (WE) 694/2003 ⁽²⁾. Potrzeba stałego wsparcia finansowego z tytułu niepobranych opłat powinna być jednak zależna od obowiązywania reżimu wizowego między Unią a Federacją Rosyjską.
- (26) Instrument powinien obejmować wsparcie na rzecz środków krajowych i współpracy między państwami członkowskimi w dziedzinie polityki wizowej i innych działań realizowanych przed przybyciem na granicę i przed przeprowadzeniem kontroli na granicach zewnętrznych, oraz powinien w pełni wykorzystywać Wizowy System Informacyjny (VIS). Skuteczne zarządzanie działaniami organizowanymi przez służby państw członkowskich w państwach trzecich leży w interesie wspólnej polityki wizowej jako część wielopoziomowego systemu mającego na celu ułatwienie legalnego podróżowania i przeciwdziałanie nielegalnej imigracji do Unii, a także stanowi kluczowy element wspólnego zintegrowanego systemu zarządzania granicami.
- (27) Ponadto Instrument powinien wspierać środki podejmowane na terytorium państw strefy Schengen stanowiące element rozwoju wspólnego zintegrowanego systemu zarządzania granicami, który wzmacnia ogólne funkcjonowanie strefy Schengen.
- (28) Instrument powinien również stanowić wsparcie na rzecz rozwoju systemów informatycznych przez Unię, w oparciu o istniejące lub nowe systemy informatyczne, które zapewniłyby państwom członkowskim narzędzia niezbędne do skuteczniejszego zarządzania przepływem obywateli krajów trzecich przez granice oraz lepszego identyfikowania i weryfikowania podróżnych, ułatwiając dzięki temu podróżowanie i zwiększając bezpieczeństwo granic. W tym celu należy ustanowić – zgodnie ze strategią zarządzania informacjami na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego UE – program służący pokrywaniu kosztów rozwoju zarówno centralnych, jak i krajowych elementów takich systemów, przy zapewnieniu spójności technicznej, interoperacyjności z innymi systemami informatycznymi Unii, oszczędności i sprawnego wdrażania w państwach członkowskich. Te systemy informatyczne powinny być zgodne z prawami podstawowymi, w tym z prawem do ochrony danych osobowych.
- (29) Państwa członkowskie powinny przeznaczyć niezbędne środki finansowe na europejski system nadzorowania granic (EUROSUR), ustanowiony na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1052/2013 ⁽³⁾, aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie tego systemu.
- (30) Aby niezwłocznie zaradzić nieprzewidzianej presji migracyjnej oraz ryzyku dla bezpieczeństwa granic, należy umożliwić udzielanie pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych w ramach określonych w rozporządzeniu (UE) nr 514/2014.
- (31) Ponadto w interesie wzmocnienia solidarności w całej strefie Schengen w przypadku stwierdzenia słabych punktów lub potencjalnego ryzyka, w szczególności po ocenie Schengen, dane państwo członkowskie powinno podjąć odpowiednie działania następcze, wykorzystując zasoby swojego programu krajowego zgodnie z priorytetami, w stosownych przypadkach uzupełniając je środkami pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych.
- (32) Aby zwiększyć solidarność i podział odpowiedzialności, należy zachęcać państwa członkowskie do wykorzystania części zasobów dostępnych w ramach ich programów krajowych na priorytety szczególne określone przez Unię, takie jak zakup wyposażenia technicznego potrzebnego Frontexowi oraz rozwój współpracy konsularnej na potrzeby Unii. Istnieje potrzeba zmaksymalizowania wpływu finansowania unijnego poprzez pozyskiwanie, łączenie i lewarowanie publicznych i prywatnych środków finansowych. Należy zapewnić jak największą przejrzystość, odpowiedzialność i kontrolę demokratyczną w przypadku innowacyjnych instrumentów i mechanizmów finansowych wykorzystujących środki finansowe Unii.
- (33) Aby zagwarantować stosowanie dorobku Schengen w całej strefie Schengen, Instrument powinien również zapewnić wsparcie wykonywania rozporządzenia Rady (UE) nr 1053/2013 ⁽⁴⁾, jako kluczowego narzędzia ułatwiającego realizację polityk unijnych w przestrzeni wolności, sprawiedliwości i bezpieczeństwa poprzez zapewnienie wysokiego poziomu ochrony granic zewnętrznych oraz brak kontroli granicznych w strefie Schengen.
- (34) W świetle doświadczeń zdobytych z Funduszem Granic Zewnętrznych oraz rozwoju SIS II i VIS za właściwe uznaje się dopuszczenie pewnego stopnia elastyczności w odniesieniu do możliwych przesunięć zasobów pomiędzy różnymi środkami służącymi realizacji celów Instrumentu, bez uszczerbku dla zasady, zgodnie

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) 693/2003 z dnia 14 kwietnia 2003 r. ustanawiające ściśle określony Uproszczony Dokument Tranzytowy (FTD), Uproszczony Kolejowy Dokument Tranzytowy (FRTD) i zmieniające Wspólne Instrukcje Konsularne i Wspólny Podręcznik (Dz.U. L 99 z 17.4.2003, s. 8).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) 694/2003 z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie jednolitych wzorów Uprozczonego Dokumentu Tranzytowego (FTD) i Uprozczonego Kolejowego Dokumentu Tranzytowego (FRTD) przewidzianych w rozporządzeniu (WE) 693/2003 (Dz.U. L 99 z 17.4.2003, s. 15).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1052/2013 z dnia 22 października 2013 r. ustanawiające europejski system nadzorowania granic (Eurosur) (Dz.U. L 295 z 6.11.2013, s. 11).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 1053/2013 z dnia 7 października 2013 r. w sprawie ustanowienia mechanizmu oceny i monitorowania w celu weryfikacji stosowania dorobku Schengen oraz uchylecia decyzji komitetu wykonawczego z dnia 16 września 1998 r. dotyczącej utworzenia Stałego Komitetu ds. Oceny i Wprowadzania w Życie Dorobku Schengen (Dz.U. L 295 z 6.11.2013, s. 27).

z którą programom należy zapewnić od początku masę krytyczną i stabilność finansową, a państwom członkowskim wsparcie operacyjne, oraz bez uszczerbku dla zasady kontroli ze strony Parlamentu Europejskiego i Rady.

- (35) W tym duchu należy poszerzyć zakres działań oraz podnieść pułap wartości zasobów pozostających do dyspozycji Unii („działania Unii”), aby zwiększyć w danym roku budżetowym unijne możliwości realizacji –jeżeli zaistnieje i w zakresie, w jakim zaistnieje potrzeba – wielu działań związanych z zarządzaniem granicami zewnętrznymi i wspólną polityką wizową w interesie całej Unii. Takie działania Unii obejmują badania i projekty pilotażowe ukierunkowane na rozwój zarządzania granicami zewnętrznymi i wspólnej polityki wizowej oraz ich stosowanie, szkolenie funkcjonariuszy straży granicznej w zakresie ochrony praw człowieka, środki lub porozumienia w państwach trzecich dotyczące presji migracyjnej z tych państw, mające na celu optymalne zarządzanie przepływami migracyjnymi do Unii, a także skuteczną organizację związanych z tym zadań na granicach zewnętrznych i w konsulatach.
- (36) Środki w państwach trzecich i dotyczące państw trzecich, objęte wsparciem w ramach Instrumentu, należy przyjmować w synergii i przy zapewnieniu spójności z innymi działaniami realizowanymi poza Unią, wspieranymi przez geograficzne i tematyczne instrumenty pomocy zewnętrznej Unii. W ramach realizacji takich działań należy w szczególności dążyć do osiągnięcia pełnej spójności z zasadami i ogólnymi celami działań zewnętrznych Unii i jej polityki zagranicznej wobec danego państwa lub regionu. Środki te nie powinny mieć na celu wsparcia działań bezpośrednio ukierunkowanych na rozwój i powinny uzupełniać, w stosownych przypadkach, pomoc finansową dostarczaną za pośrednictwem instrumentów pomocy zewnętrznej. Należy również dążyć do osiągnięcia spójności z polityką humanitarną Unii, w szczególności w odniesieniu do wdrażania środków w sytuacjach nadzwyczajnych.
- (37) Finansowanie z budżetu Unii powinno koncentrować się na działaniach, w których interwencja Unii może przynieść wartość dodaną w porównaniu z działaniami podejmowanymi przez same państwa członkowskie. Ponieważ Unia ma lepsze niż państwa członkowskie warunki do stworzenia ram dla realizacji koncepcji solidarności unijnej w odniesieniu do kontroli granicznej, polityki wizowej i zarządzania przepływami migracyjnymi oraz zapewnienia platformy rozwoju wspólnych systemów informatycznych jako podstawy tych polityk, wsparcie finansowe zapewnione na mocy niniejszego rozporządzenia przyczyni się w szczególności do wzmacniania potencjału krajowego i unijnego w tych dziedzinach.
- (38) W niniejszym rozporządzeniu należy określić przyznanie podstawowych kwot dla państw członkowskich. Kwota podstawowa dla każdego państwa członkowskiego powinna być obliczana na podstawie przydziałów z Funduszu Granic Zewnętrznych dla każdego państwa członkowskiego w latach 2010-2012, a uzyskaną liczbę należy podzielić przez sumę środków dostępnych w ramach wspólnego zarządzania przez te trzy lata. Obliczeń tych dokonano zgodnie z kryteriami dystrybucji określonymi w decyzji nr 574/2007/WE.
- (39) Komisja powinna monitorować wdrażanie Instrumentu zgodnie z odpowiednimi przepisami rozporządzenia (UE) nr 514/2014, przy pomocy głównych wskaźników służących ocenie wyników i wpływu. Wskaźniki te, w tym odpowiednie poziomy bazowe, powinny zapewniać minimalną podstawę dla oceny zakresu, w jakim zrealizowano cele Instrumentu.
- (40) Aby umożliwić uzupełnienie lub zmianę przepisów niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do definicji działań szczegółowych w ramach programów krajowych, należy przekazać Komisji uprawnienie do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (41) W ramach stosowania niniejszego rozporządzenia, w tym przygotowywania aktów delegowanych, Komisja powinna prowadzić konsultacje z ekspertami ze wszystkich państw członkowskich.
- (42) W celu zapewnienia jednolitego, skutecznego i terminowego stosowania przepisów dotyczących wsparcia operacyjnego ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (43) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie zapewnienie solidarności i podziału odpowiedzialności między państwami członkowskimi i Unią w ramach zarządzania granicami zewnętrznymi oraz polityką wizową, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (44) Należy uchylić decyzję 574/2007/WE, z zastrzeżeniem przepisów przejściowych określonych w niniejszym rozporządzeniu.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (45) W odniesieniu do Islandii i Norwegii niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Umowy zawartej przez Radę Unii Europejskiej i Republikę Islandii oraz Królestwo Norwegii dotyczącej włączenia tych dwóch państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen ⁽¹⁾, które wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 pkt A i B decyzji Rady 1999/437/WE ⁽²⁾.
- (46) W odniesieniu do Szwajcarii niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Umowy zawartej między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen ⁽³⁾, wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 lit. A i B decyzji 1999/437/WE w związku z art. 3 decyzji Rady 2008/146/WE ⁽⁴⁾.
- (47) W odniesieniu do Liechtensteinu niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu o przystąpieniu Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen ⁽⁵⁾, które wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 pkt A i B decyzji 1999/437/WE w związku z art. 3 decyzji Rady 2011/350/UE ⁽⁶⁾.
- (48) Zgodnie z art. 1 i 2 protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii załączonego do TUE i do TFUE, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje. Ponieważ niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen, zgodnie z art. 4 tego protokołu Dania podejmuje w terminie sześciu miesięcy po przyjęciu przez Radę niniejszego rozporządzenia decyzję, czy dokona jego transpozycji do swego prawa krajowego.
- (49) Niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen, które nie mają zastosowania do Zjednoczonego Królestwa zgodnie z decyzją Rady 2000/365/WE ⁽⁷⁾; Zjednoczone Królestwo nie uczestniczy w związku z tym w jego przyjęciu i nie jest nim związane ani go nie stosuje.
- (50) Niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen, które nie mają zastosowania do Irlandii zgodnie z decyzją Rady 2002/192/WE ⁽⁸⁾. Irlandia nie uczestniczy w związku z tym w jego przyjęciu, nie jest nim związana ani go nie stosuje.
- (51) Należy dostosować okres stosowania niniejszego rozporządzenia do okresu stosowania rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 ⁽⁹⁾. W związku z tym niniejsze rozporządzenie powinno mieć zastosowanie od dnia 1 stycznia 2014 r.,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Cel i zakres

1. W niniejszym rozporządzeniu ustanawia się instrument na rzecz wsparcia finansowego w zakresie zarządzania granicami zewnętrznymi oraz wspólnej polityki wizowej („Instrument”) jako część Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego („Fundusz”).

Wraz z rozporządzeniem (UE) 513/2014, niniejsze rozporządzenie ustanawia Fundusz na okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

⁽¹⁾ Dz.U. L 176 z 10.7.1999, s. 36.

⁽²⁾ Decyzja Rady 1999/437/WE z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie niektórych warunków stosowania Układu zawartego przez Radę Unii Europejskiej i Republikę Islandii oraz Królestwo Norwegii dotyczącego włączenia tych dwóch państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen (Dz.U. L 176 z 10.7.1999, s. 31).

⁽³⁾ Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 52.

⁽⁴⁾ Decyzja Rady 2008/146/WE z dnia 28 stycznia 2008 r. w sprawie zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia tego państwa we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen (Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 1).

⁽⁵⁾ Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 21.

⁽⁶⁾ Decyzja Rady 2011/350/UE z dnia 7 marca 2011 r. w sprawie zawarcia w imieniu Unii Europejskiej Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu w sprawie przystąpienia Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen, odnoszącego się do zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych i do przemieszczania się osób (Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 19).

⁽⁷⁾ Decyzja Rady 2000/365/WE z dnia 29 maja 2000 r. dotycząca wniosku Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej o zastosowanie wobec niego niektórych przepisów dorobku Schengen (Dz.U. L 131 z 1.6.2000, s. 43).

⁽⁸⁾ Decyzja Rady 2002/192/WE z dnia 28 lutego 2002 r. dotycząca wniosku Irlandii o zastosowanie wobec niej niektórych przepisów dorobku Schengen (Dz.U. L 64 z 7.3.2002, s. 20).

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 884).

2. Niniejsze rozporządzenie określa:
 - a) cele wsparcia finansowego i działania kwalifikujące się do finansowania;
 - b) ogólne ramy dla realizacji działań kwalifikujących się do finansowania;
 - c) zasoby udostępnione w ramach Instrumentu od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. oraz ich podział;
 - d) zakres i cel różnych środków szczególnych, za pośrednictwem których finansuje się wydatki na zarządzanie granicami zewnętrznymi i wspólną politykę wizową.
3. Niniejsze rozporządzenie przewiduje stosowanie przepisów określonych w rozporządzeniu (UE) nr 514/2014.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- a) „granice zewnętrzne” oznaczają granice lądowe państw członkowskich, w tym granice na rzekach i jeziorach, granice morskie oraz ich porty lotnicze, porty rzeczne, porty morskie i porty na jeziorach, do których stosuje się przepisy prawa Unii dotyczące przekraczania granic zewnętrznych, niezależnie od tego, czy granice te mają charakter tymczasowy;
- b) „wspólne standardy unijne” oznaczają wspólne i jednolite stosowanie środków operacyjnych w celu osiągnięcia wysokiego i jednolitego poziomu bezpieczeństwa w dziedzinie kontroli granicznej i wiz zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾ rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009⁽²⁾, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 767/2008⁽³⁾, rozporządzeniem (WE) nr 2007/2004, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1931/2006⁽⁴⁾, katalogiem Schengen dotyczącym kontroli na granicach zewnętrznych, praktycznym poradnikiem dla funkcjonariuszy straży granicznej i podręcznikiem dotyczącym wiz, jak również zgodnie z podręcznikiem EUROSUR oraz wszelkimi innymi rozporządzeniami i wytycznymi w sprawie kontroli granicznych i wiz, przyjętymi na poziomie Unii;
- c) „tymczasowe granice zewnętrzne” oznaczają:
 - (i) wspólną granicę między państwem członkowskim w pełni wdrażającym dorobek Schengen a państwem członkowskim, które jest zobowiązane, zgodnie ze swoim Aktem przystąpienia, do pełnego stosowania tego dorobku, ale w stosunku do którego odpowiednia decyzja Rady upoważniająca to państwo członkowskie do pełnego stosowania dorobku Schengen nie weszła w życie;
 - (ii) wspólną granicę między dwoma państwami członkowskimi zobowiązanymi do pełnego stosowania dorobku Schengen zgodnie z ich właściwymi Aktami przystąpienia, ale w stosunku do których odpowiednia decyzja Rady upoważniająca te państwa do pełnego stosowania tego dorobku nie weszła jeszcze w życie;
- d) „przejście graniczne” oznacza każde przejście wyznaczone przez właściwe organy do celów przekraczania granic zewnętrznych oraz zgłoszone zgodnie z art. 34 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 562/2006;
- e) „mechanizm oceny i monitorowania dorobku Schengen” oznacza weryfikowanie prawidłowości stosowania dorobku Schengen na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1053/2013;
- f) „sytuacja nadzwyczajna” oznacza sytuację wynikającą z nagłej i wyjątkowej presji, kiedy duża lub nieproporcjonalna liczba obywateli państw trzecich przekracza lub ma przekroczyć zewnętrzną granicę jednego lub większej liczby państw członkowskich lub każda inna należycie uzasadniona nagła sytuacja wymagająca pilnego działania na granicach zewnętrznych;

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz.U. L 105 z 13.4.2006, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Wizowy (kodeks wizowy) (Dz.U. L 243 z 15.9.2009, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 767/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie Wizowego Systemu Informacyjnego (VIS) oraz wymiany danych pomiędzy państwami członkowskimi na temat wiz krótkoterminowych (rozporządzenia w sprawie VIS) (Dz.U. L 218 z 13.8.2008, s. 60).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1931/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. ustanawiające przepisy dotyczące małego ruchu granicznego na zewnętrznych granicach lądowych państw członkowskich i zmieniające postanowienia Konwencji z Schengen (Dz.U. L 405 z 30.12.2006, s. 1).

- g) „odcinek granic zewnętrznych” oznacza całość lub część zewnętrznej granicy lądowej lub morskiej danego państwa członkowskiego określonej w prawie krajowym lub przez krajowy ośrodek koordynacji lub też jakkolwiek inny właściwy organ krajowy dla celów wykonania rozporządzenia (UE) nr 1052/2013.

Artykuł 3

Cele

1. Celem ogólnym Instrumentu jest przyczynianie się do zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa w Unii przy jednoczesnym ułatwieniu legalnego podróżowania dzięki jednolitej i na wysokim poziomie kontroli granic zewnętrznych oraz dzięki skutecznemu rozpatrywaniu wniosków wizowych Schengen, zgodnie ze zobowiązaniem Unii do poszanowania podstawowych wolności i praw człowieka.

2. W ramach celu ogólnego określonego w ust. 1 Instrument przyczynia się – zgodnie z priorytetami określonymi w odpowiednich unijnych strategiach, programach, ocenach zagrożeń i ryzyka – do realizacji następujących celów szczegółowych:

- a) wspieranie wspólnej polityki wizowej w celu ułatwienia legalnego podróżowania, zapewnienia ubiegającym się o wizę usług wysokiej jakości, równego traktowania obywateli państw trzecich oraz przeciwdziałania nielegalnej imigracji;
- b) wspieranie zintegrowanego zarządzania granicami, w tym promowanie dalszej harmonizacji środków związanych z zarządzaniem granicami zgodnie ze wspólnymi standardami unijnymi i poprzez przekazywanie informacji między państwami członkowskimi oraz między państwami członkowskimi a Frontexem, aby z jednej strony zapewnić jednolity i wysoki poziom kontroli i ochrony granic zewnętrznych, w tym poprzez przeciwdziałanie nielegalnej imigracji, a z drugiej strony – sprawne przekraczanie granic zewnętrznych zgodnie z dorobkiem Schengen, przy jednoczesnym zagwarantowaniu osobom potrzebującym międzynarodowej ochrony dostępu do niej zgodnie ze zobowiązaniami zaciągniętymi przez państwa członkowskie w dziedzinie praw człowieka, łącznie z zasadą *non-refoulement*.

Realizację celów szczegółowych Instrumentu ocenia się zgodnie z art. 55 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 514/2014 przy zastosowaniu wspólnych wskaźników określonych w załączniku IV do niniejszego rozporządzenia oraz wskaźników dotyczących poszczególnych programów zawartych w programach krajowych.

3. Aby osiągnąć cele, o których mowa w ust. 1 i 2, Instrument przyczynia się do realizacji następujących celów operacyjnych:

- a) promowanie opracowywania, realizacji i egzekwowania polityk mających na celu zapewnienie braku jakiegokolwiek kontroli osób, niezależnie od ich obywatelstwa, przy przekraczaniu przez nie granic wewnętrznych oraz przeprowadzanie kontroli osób i skutecznego nadzoru przy przekraczaniu granic zewnętrznych;
- b) stopniowe tworzenie zintegrowanego systemu zarządzania granicami zewnętrznymi, opartego na solidarności i odpowiedzialności, w szczególności poprzez:
 - (i) wzmacnianie kontroli granic zewnętrznych i systemów nadzoru oraz współpracy między organami straży granicznej, służb celnych, migracji, azylu i organami ścigania państw członkowskich na granicach zewnętrznych, w tym na obszarze przy granicy morskiej;
 - (ii) środki podejmowane na terytorium państw związane z zarządzaniem granicami zewnętrznymi, a także niezbędne środki towarzyszące związane z bezpieczeństwem dokumentów, zarządzaniem tożsamością i interoperacyjnością nabytego wyposażenia technicznego;
 - (iii) wszelkie środki również przyczyniające się do zapobiegania przestępczości transgranicznej i jej zwalczania na granicach zewnętrznych, związane z przemieszczaniem się osób, w tym z handlem ludźmi i przemytem ludzi;
- c) promowanie opracowywania i realizacji wspólnej polityki dotyczącej wiz oraz innych krótkoterminowych zezwoleń na pobyt, oraz współpracy konsularnej w różnych postaciach, aby zapewnić lepszą opiekę konsularną oraz zharmonizowanie praktyk wydawania wiz;
- d) tworzenie i obsługa systemów informatycznych, związanej z nimi infrastruktury komunikacyjnej i wyposażenia, które wspierają wspólną politykę wizową, kontrole graniczne i nadzór na zewnętrznych granicach oraz w pełni przestrzegają prawa ochrony danych osobowych;
- e) zwiększenie wiedzy o sytuacji na granicach zewnętrznych i zdolności reagowania państw członkowskich;

- f) zapewnienie skutecznego i jednolitego stosowania unijnego dorobku prawnego dotyczącego granic i wiz, w tym skutecznego funkcjonowania mechanizmu oceny i monitorowania dorobku Schengen;
- g) wzmocnienie działań państw członkowskich przyczyniających się do zacieśnienia współpracy między państwami członkowskimi działającymi na terytorium państw trzecich w odniesieniu do napływu obywateli państw trzecich na terytorium państw członkowskich, w tym do zapobiegania nielegalnej imigracji i przeciwdziałania jej, jak również współpracy z państwami trzecimi w tym zakresie prowadzonej w pełnej spójności z celami i zasadami unijnej polityki działań zewnętrznych i polityki humanitarnej.

4. Działania finansowane w ramach Instrumentu realizuje się w pełnej zgodności z prawami podstawowymi i przy poszanowaniu godności ludzkiej. W szczególności działania te muszą być zgodne z postanowieniami Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, unijnym prawem ochrony danych, europejską Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, z zasadą równego traktowania obywateli państw trzecich, prawem do azylu i ochrony międzynarodowej, z zasadą non-refoulement oraz międzynarodowymi zobowiązaniami Unii i państw członkowskich wynikającymi z międzynarodowych instrumentów, których są sygnatariuszami, takich jak Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 r., uzupełnionej Protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r.

W szczególności przy realizacji działań państwa członkowskie powinny w miarę możliwości zwracać szczególną uwagę na identyfikację osób o szczególnych potrzebach, zwłaszcza dzieci i małoletnich bez opieki, niesienie im natychmiastowej pomocy i przekazywanie ich służbom ochrony.

5. Przy realizacji działań finansowanych w ramach Instrumentu, związanych z nadzorowaniem granic morskich, państwa członkowskie zwracają szczególną uwagę na obowiązki, jakie spoczywają na nich na mocy międzynarodowego prawa morskiego w odniesieniu do udzielania pomocy osobom znajdującym się w niebezpieczeństwie. W związku z tym sprzęt i systemy wspierane w ramach Instrumentu mogą być wykorzystywane w poszukiwaniach i akcjach ratowniczych, jakie mogą być prowadzone w trakcie operacji nadzorowania granic na morzu, co przyczyni się do zapewnienia ochrony i ratowania życia migrantów.

6. Instrument przyczynia się również do finansowania pomocy technicznej z inicjatywy państw członkowskich i Komisji.

Artykuł 4

Działania kwalifikujące się do finansowania

1. W ramach celów, o których mowa w art. 3 niniejszego rozporządzenia, oraz w świetle uzgodnionych konkluzji dialogu politycznego przewidzianego w art. 13 rozporządzenia (UE) nr 514/2014 oraz zgodnie z celami programów krajowych, o których mowa w art. 9 niniejszego rozporządzenia, Instrument wspiera działania podejmowane w państwach członkowskich lub przez państwa członkowskie, a w szczególności następujące działania dotyczące:

- a) infrastruktury, budynków i systemów wymaganych w przejściach granicznych oraz do prowadzenia nadzoru pomiędzy przejściami granicznymi, aby zapobiegać niedozwolonemu przekraczaniu granic, nielegalnej imigracji i przepływu transgranicznej oraz aby je zwalczać, a także aby zagwarantować sprawne przepływy podróżnych;
- b) sprzętu operacyjnego, środków transportu i systemów komunikacji wymaganych do skutecznej i bezpiecznej kontroli granicznej oraz wykrywania osób;
- c) systemów informatycznych i komunikacyjnych do skutecznego zarządzania przepływami migracyjnymi przez granice, w tym inwestycje w istniejące i przyszłe systemy;
- d) infrastruktury, budynków, systemów informatycznych i komunikacyjnych oraz sprzętu operacyjnego wymaganych do obsługi wniosków wizowych i współpracy konsularnej, a także innych działań mających na celu poprawę jakości obsługi osób ubiegających się o wizę;
- e) szkoleń w zakresie stosowania sprzętu i systemów, o których mowa w lit. b), c) i d), propagowania standardów jakości zarządzania oraz szkoleń funkcjonariuszy straży granicznej, w tym w stosownych przypadkach w państwach trzecich, w zakresie wykonywania zadań związanych z nadzorem, doradztwem i kontrolą zgodnie z międzynarodowym prawem praw człowieka, w tym w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi i przemytu ludzi;
- f) oddelegowania oficerów łącznikowych ds. imigracji i doradców ds. dokumentów do państw trzecich i wymiany oraz oddelegowania funkcjonariuszy straży granicznej między państwami członkowskimi lub między państwem członkowskim a państwem trzecim;

- g) badań, szkoleń, projektów pilotażowych i innych działań, dzięki którym stopniowo zostanie ustanowiony zintegrowany system zarządzania granicami zewnętrznymi, o którym mowa w art. 3 ust. 3, w tym działań mających na celu wzmocnienie współpracy między organami w państwach członkowskich lub między państwami członkowskimi, a także działań związanych z interoperacyjnością i harmonizacją systemów zarządzania granicami;
- h) badań, projektów pilotażowych i działań zmierzających do wdrożenia zaleceń, standardów operacyjnych i najlepszych praktyk będących wynikiem współpracy operacyjnej między państwami członkowskimi a agencjami unijnymi.

2. W ramach celów, o których mowa w art. 3 niniejszego rozporządzenia, oraz w świetle uzgodnionych konkluzji dialogu politycznego przewidzianego w art. 13 rozporządzenia (UE) nr 514/2014 oraz zgodnie z celami programów krajowych, o których mowa w art. 9 niniejszego rozporządzenia, Instrument wspiera działania dotyczące państw trzecich i w państwach trzecich, w szczególności następujące działania dotyczące:

- a) systemów informatycznych, narzędzi lub wyposażenia do wymiany informacji między państwami członkowskimi a państwami trzecimi;
- b) działań związanych ze współpracą operacyjną między państwami członkowskimi a państwami trzecimi, w tym wspólnych operacji;
- c) projektów realizowanych w państwach trzecich mających na celu ulepszenie systemów nadzoru z myślą o zapewnieniu współpracy z systemem EUROSUR;
- d) badań, seminariów, warsztatów, konferencji, szkoleń, sprzętu i projektów pilotażowych mających na celu doraźne zapewnienie państwom trzecim specjalistycznej wiedzy technicznej i operacyjnej;
- e) badań, seminariów, warsztatów, konferencji, szkoleń, sprzętu i projektów pilotażowych wdrażających szczegółowe zalecenia, standardy operacyjne i najlepsze praktyki będące wynikiem współpracy operacyjnej między państwami członkowskimi a agencjami unijnymi w państwach trzecich.

Komisja i państwa członkowskie wraz z Europejską Służbą Działań Zewnętrznych zapewniają koordynację działań w państwach trzecich i dotyczących państw trzecich, zgodnie z art. 3 ust. 5 rozporządzenia (UE) nr 514/2014.

- 3. Działania, o których mowa w ust. 1 lit. a), prowadzone na tymczasowych granicach zewnętrznych, nie kwalifikują się do finansowania.
- 4. Działania związane z przejściowym i wyjątkowym ponownym wprowadzeniem kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, o których mowa w kodeksie granicznym Schengen nie kwalifikują się do finansowania.
- 5. Działania, których wyłącznym celem lub skutkiem jest kontrola towarów, nie kwalifikują się do finansowania.

ROZDZIAŁ II

RAMY FINANSOWANIA I RAMY WDRAŻANIA

Artykuł 5

Zasoby ogólne i wdrażanie

- 1. Zasoby ogólne przeznaczone na wdrażanie Instrumentu wynoszą 2 760 mln EUR w cenach bieżących.
- 2. Parlament Europejski i Rada zatwierdzają kwotę rocznych środków w granicach określonych wieloletnimi ramami finansowymi.
- 3. Zasoby ogólne wdraża się poprzez:
 - a) programy krajowe, zgodnie z art. 9 i 12;
 - b) wsparcie operacyjne w ramach programów krajowych i na warunkach określonych w art. 10;
 - c) specjalny program tranzytowy, zgodnie z art. 11;
 - d) działania Unii, zgodnie z art. 13;
 - e) pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych, zgodnie z art. 14;

- f) realizacja programu tworzenia systemów informatycznych wspierających zarządzanie przepływami migracyjnymi przez granice zewnętrzne, na warunkach określonych w art. 15;
- g) pomoc techniczna, zgodnie z art. 16.

4. Budżet przydzielony w ramach Instrumentu na działania Unii, o których mowa w art. 13 niniejszego rozporządzenia, na pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych, o której mowa w art. 14 niniejszego rozporządzenia, oraz na pomoc techniczną, o której mowa w art. 16 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, jest wykonywany w ramach zarządzania bezpośredniego, zgodnie z art. 58 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾, a w stosownych przypadkach w ramach zarządzania pośredniego zgodnie z art. 58 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

Budżet przydzielony na programy krajowe, o których mowa w art. 9, na wsparcie operacyjne, o którym mowa w art. 10, oraz na funkcjonowanie specjalnego programu tranzytowego, o którym mowa w art. 11, jest wykonywany w ramach zarządzania dzielonego, zgodnie z art. 58 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

Budżet przydzielony państwom powiązanim z wdrażaniem, stosowaniem i rozwijaniem dorobku Schengen, o których mowa w ust. 7 niniejszego artykułu, jest wykonywany w ramach zarządzania pośredniego, zgodnie z art. 58 ust. 1 lit. c) pkt (i) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

Metodę lub metody wykonania budżetu przydzielonego na program opracowania systemów informatycznych, w oparciu o istniejące lub nowe systemy, określa się w odpowiednich aktach ustawodawczych Unii, z zastrzeżeniem ich przyjęcia.

5. Zasoby ogólne wykorzystuje się w następujący sposób:

- a) 1 551 mln EUR na programy krajowe państw członkowskich;
- b) 791 mln EUR na opracowanie systemów informatycznych, w oparciu o istniejące lub nowe systemy informatyczne, wspierające zarządzanie przepływami migracyjnymi przez granice zewnętrzne, z zastrzeżeniem przyjęcia odpowiednich aktów ustawodawczych Unii.

W przypadku gdy kwota ta nie jest przydzielona lub wydana, Komisja, w drodze aktu delegowanego zgodnie z art. 17, ponownie przydziela ją na jedno lub większą liczbę działań, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. b) i c) oraz lit d) niniejszego ustępu. Ten akt delegowany zawiera ocenę rozwoju odpowiednich systemów informatycznych, w tym realizacji budżetu i spodziewanych kwot niewykorzystanych. To ponowne przydzielenie może nastąpić po przyjęciu odpowiednich aktów ustawodawczych lub przy okazji przeglądu śródkresowego, o którym mowa w art. 8;

- c) 154 mln EUR na specjalny program tranzytowy;
- d) 264 mln EUR na działania Unii, pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych oraz pomoc techniczną z inicjatywy Komisji, z których co najmniej 30 % wykorzystuje się na działania Unii.

6. Wraz z zasobami ogólnymi określonymi dla rozporządzenia (UE) nr 513/2014 zasoby ogólne dostępne na potrzeby Instrumentu, określone w ust. 1, stanowią pulę środków finansowych na potrzeby Funduszu i służą jako główna kwota odniesienia, w rozumieniu pkt 17 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami ⁽²⁾, dla Parlamentu Europejskiego i Rady przy corocznej procedurze budżetowej.

7. Państwa uczestniczące we wdrażaniu, stosowaniu i rozwijaniu dorobku Schengen uczestniczą w Instrumentcie zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

Zawiera się porozumienia dotyczące wkładu finansowego tych państw w Instrument oraz określa się przepisy dodatkowe niezbędne dla takiego udziału, w tym postanowienia zapewniające ochronę interesów finansowych Unii i uprawnień kontrolnych Trybunału Obrachunkowego.

Wkłady finansowe tych państw dodaje się do zasobów ogólnych dostępnych z budżetu Unii, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 6

Zasoby na kwalifikujące się do finansowania działania w państwach członkowskich

1. Kwotę 1 551 mln EUR orientacyjnie przeznaczają się na rzecz państw członkowskich w następujący sposób:
- a) kwotę 1 276 mld EUR, jak wskazano w załączniku I;
- b) kwotę 147 mln EUR na podstawie wyników uzyskanych w ramach mechanizmu, o którym mowa w art. 7;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

⁽²⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

c) w ramach przeglądu śródkresowego, o którym mowa w art. 8, oraz na okres począwszy od roku budżetowego 2018 – 128 mln EUR, pozostała część dostępnych środków w ramach niniejszego artykułu lub inna kwota, jak określono zgodnie z ust. 4, na podstawie wyników analizy ryzyka i przeglądu śródkresowego.

2. Każde państwo członkowskie przydziela w następujący sposób kwoty podstawowe dla programów krajowych wskazanych w załączniku I:

a) co najmniej 10 % na działania związane z art. 9 ust. 2 lit. a);

b) co najmniej 25 % na działania związane z art. 9 ust. 2 lit. b);

c) co najmniej 5 % na działania związane z art. 9 ust. 2 lit. c), d), e) i f).

Państwa członkowskie mogą odstąpić od stosowania minimalnych wartości procentowych, pod warunkiem że w programie krajowym zawarte jest wyjaśnienie, dlaczego przydzielenie zasobów poniżej tych minimalnych wartości nie zagraża realizacji danego celu. Wyjaśnienie to zostanie ocenione przez Komisję w ramach zatwierdzania programów krajowych, o czym mowa w art. 9 ust. 2.

3. Państwa członkowskie przeznaczają niezbędne środki finansowe na EUROSUR, aby zapewnić jego właściwe funkcjonowanie.

4. Aby właściwie uwzględnić cele Instrumentu w razie nieprzewidzianych lub nowych okoliczności lub zapewnić skuteczne wdrażanie środków finansowych dostępnych w ramach Instrumentu, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 17 w celu dostosowania kwoty orientacyjnej określonej w ust. 1 lit. c) niniejszego artykułu.

5. Państwa członkowskie przystępujące do Unii w latach 2012–2020 nie mogą korzystać z przydziałów na programy krajowe w ramach Instrumentu, dopóki korzystają z tymczasowego instrumentu finansowego Unii, z którego państwa członkowskie będące jego beneficjentami otrzymują wsparcie w celu finansowania działań na nowych granicach zewnętrznych na potrzeby wdrażania dorobku Schengen w zakresie granic i wiz oraz kontroli granicy zewnętrznej.

Artykuł 7

Zasoby na działania szczegółowe

1. Oprócz przydziału obliczonego zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. a) państwa członkowskie mogą otrzymać kwotę dodatkową, pod warunkiem że jest ona odpowiednio ujęta jako taka w programie krajowym i ma zostać wykorzystana na realizację działań szczegółowych wymienionych w załączniku II.

2. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 17 w celu zmiany działań szczegółowych wymienionych w załączniku II, w stosownych przypadkach, w tym w kontekście przeglądu śródkresowego. Na podstawie nowego wykazu działań szczegółowych państwa członkowskie mogą otrzymać kwotę dodatkową przewidzianą w ust. 1 niniejszego artykułu, w zależności od dostępności zasobów.

3. Kwoty dodatkowe określone w niniejszym artykule przydziela się zainteresowanym państwom członkowskim na mocy indywidualnej decyzji w sprawie finansowania zatwierdzającej lub zmieniającej ich program krajowy, zgodnie z procedurą określoną w art. 14 rozporządzenia (UE) nr 514/2014.

Artykuł 8

Zasoby w ramach przeglądu śródkresowego

1. W celu przydzielenia kwoty wskazanej w art. 6 ust. 1 lit. c) Komisja, do dnia 1 czerwca 2017 r., uwzględni obciążenie państw członkowskich związane z zarządzaniem granicami, w tym działania związane z poszukiwaniem i ratowaniem, które mogą nastąpić podczas operacji nadzorowania granic na morzu, oraz sprawozdania z oceny sporządzone w ramach mechanizmu oceny i monitorowania dorobku Schengen, a także stopnie zagrożenia na granicach zewnętrznych na okres 2017–2020 oraz czynniki mające wpływ na bezpieczeństwo na granicach zewnętrznych w latach 2014–2016. Kwota ta jest rozdzielana między państwa członkowskie na podstawie wagi następujących kategorii granic, z uwzględnieniem ust. 6 niniejszego artykułu:

a) 45 % na zewnętrzne granice morskie;

b) 38 % na zewnętrzne granice lądowe;

c) 17 % na porty lotnicze.

2. W odniesieniu do zewnętrznych granic morskich i lądowych kwotę oblicza się na podstawie długości odcinków granicy zewnętrznej pomnożonej przez poziom zagrożenia (niski, normalny, średni, wysoki) dla każdego odcinka granicy, w następujący sposób:

- a) współczynnik 0,5 dla zagrożenia niskiego;
- b) współczynnik 1 dla zagrożenia normalnego;
- c) współczynnik 3 dla zagrożenia średniego;
- d) współczynnik 5 dla zagrożenia wysokiego.

3. W odniesieniu do portów lotniczych przydzieloną kwotę oblicza się dla każdego państwa członkowskiego w następujący sposób:

- a) 50 % na podstawie liczby osób przekraczających granice zewnętrzne;
- b) 50 % na podstawie liczby obywateli państw trzecich, którym odmówiono wjazdu na tych granicach zewnętrznych.

4. Zgodnie ze sprawozdaniem zawierającym analizę ryzyka dokonaną przez Frontex oraz w porozumieniu z Frontexem, a także w stosownych przypadkach z innymi agencjami unijnymi, Komisja określa poziomy zagrożenia dla każdego odcinka granicy zewnętrznej państw członkowskich na okres 2017–2020. Poziomy zagrożenia opierają się na następujących czynnikach:

- a) obciążenie związane z zarządzaniem granicami zewnętrznymi;
- b) czynniki, które wpłynęły na bezpieczeństwo na granicach zewnętrznych państw członkowskich w okresie 2014–2016;
- c) zmiany w strategiach politycznych Unii, na przykład polityce wizowej;
- d) ewentualne przyszłe tendencje związane z przepływami migracyjnymi oraz ryzyko działań niezgodnych z prawem związanych z nielegalnym przekraczaniem zewnętrznych granic przez osoby; oraz
- e) prawdopodobne polityczne, gospodarcze i społeczne zmiany w państwach trzecich, a w szczególności w państwach sąsiadujących.

Przed wydaniem sprawozdania określającego poziom zagrożenia, Komisja przeprowadza wymianę poglądów z państwami członkowskimi.

5. Do celu podziału zasobów na mocy ust. 1:

- a) uwzględnia się linię pomiędzy obszarami, o których mowa w art. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 866/2004⁽¹⁾, chociaż nie stanowi ona zewnętrznej granicy lądowej, przez okres, w którym stosuje się art. 1 protokołu nr 10 w sprawie Cypru załączonego do Aktu przystąpienia z 2003 r., lecz nie uwzględnia się granicy morskiej na północ od tej linii;
- b) wyrażenie „zewnętrzne granice morskie” oznacza zewnętrzne granice morza terytorialnego państw członkowskich określone zgodnie z art. 4–16 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza. Jednakże w przypadkach gdy wymagane są regularne operacje o dalekim zasięgu w celu zapobiegania niedozwolonemu przekraczaniu granic, wyrażenie to oznacza zewnętrzną linię obszaru wysokiego ryzyka. Ta zewnętrzna linia jest określana poprzez uwzględnienie stosownych danych operacyjnych z lat 2014–2016 dostarczonych przez odnośne państwa członkowskie.

6. Ponadto po zaproszeniu wystosowanym przez Komisję do dnia 1 czerwca 2017 r. państwa członkowskie mogą otrzymać dodatkową kwotę, pod warunkiem że jest ona odpowiednio ujęta jako taka w programie krajowym i ma zostać wykorzystana na realizację działań szczegółowych, które mają zostać określone w świetle istniejących wówczas priorytetów Unii.

7. Kwoty dodatkowe określone w niniejszym artykule przydziela się zainteresowanym państwom członkowskim na mocy indywidualnej decyzji w sprawie finansowania zatwierdzającej lub zmieniającej ich program krajowy, zgodnie z procedurą określoną w art. 14 rozporządzenia (UE) nr 514/2014.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 866/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie systemu na podstawie art. 2 Protokołu nr 10 do Aktu przystąpienia (Dz.U. L 161 z 30.4.2004, s. 128).

Artykuł 9

Programy krajowe

1. Program krajowy, który ma być przygotowany z uwzględnieniem wyników dialogu politycznego, o którym mowa w art. 13 rozporządzenia (UE) nr 514/2014, na podstawie Instrumentu oraz program, który ma być przygotowany na podstawie rozporządzenia (UE) nr 513/2014 przedstawia się Komisji jako pojedynczy program krajowy na potrzeby Funduszu oraz zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) nr 514/2014.

2. W ramach programów krajowych, które zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) nr 514/2014 podlegają analizie i zatwierdzeniu przez Komisję, państwa członkowskie w ramach celów, o których mowa w art. 3 niniejszego rozporządzenia, oraz uwzględniając wyniki dialogu politycznego, o którym mowa w art. 13 rozporządzenia (UE) nr 514/2014, realizują w szczególności następujące cele:

- a) rozwój EUROSUR zgodnie z prawem i wytycznymi Unii;
- b) wspieranie i zwiększanie istniejącego potencjału na poziomie krajowym w zakresie polityki wizowej i zarządzania granicami zewnętrznymi, a także wspieranie i zwiększanie środków w przestrzeni swobodnego przepływu, związanych z zarządzaniem granicami zewnętrznymi, z uwzględnieniem w szczególności nowych technologii, zmian lub standardów związanych z zarządzaniem przepływami migracyjnymi;
- c) wspieranie dalszego rozwoju zarządzania przepływami migracyjnymi przez służby konsularne i inne służby państw członkowskich w państwach trzecich, w tym określenie mechanizmów współpracy konsularnej w celu ułatwienia legalnego podróżowania zgodnie z prawem Unii lub prawem danego państwa członkowskiego oraz zapobiegania nielegalnej imigracji do Unii;
- d) wzmocnienie zintegrowanego zarządzania granicami poprzez testowanie i wprowadzanie nowych narzędzi, systemów interoperacyjnych i metod pracy, których celem jest zwiększenie wymiany informacji w ramach państw członkowskich oraz ulepszenie współpracy między różnymi agencjami;
- e) opracowywanie projektów z myślą o zapewnieniu jednolitej i wysokiej jakości kontroli na granicach zewnętrznych zgodnie ze wspólnymi standardami unijnymi oraz z myślą o zwiększeniu interoperacyjności systemów zarządzania granicami między poszczególnymi państwami członkowskimi;
- f) wspieranie działań, po konsultacji z Frontexem, mających na celu promowanie dalszej harmonizacji zarządzania granicami, a w szczególności zdolności technologicznych, zgodnie ze wspólnymi standardami unijnymi;
- g) zapewnienie prawidłowego i jednolitego stosowania unijnego dorobku prawnego dotyczącego kontroli granicznej i wiz w odpowiedzi na słabe punkty stwierdzone na poziomie Unii i wykazane w ramach mechanizmu oceny i monitorowania dorobku Schengen;
- h) budowanie zdolności do sprostania nadchodzącym wyzwaniom, łącznie z obecnymi i przyszłymi zagrożeniami i presjami na granicach zewnętrznych, w szczególności z uwzględnieniem analiz przeprowadzonych przez odpowiednie agencje Unii.

3. Dążąc do realizacji celów, o których mowa w ust. 2, państwa członkowskie w ramach swoich programów krajowych mogą wspierać działania w państwach trzecich i dotyczące państw trzecich, w tym poprzez dzielenie się informacjami i współpracę operacyjną.

4. Komisja konsultuje się z Frontexem w sprawie projektów programów krajowych, w szczególności w zakresie działań finansowanych w ramach wsparcia operacyjnego, przedkładanych przez państwa członkowskie w celu rozwoju komplementarności między misją Frontexu a obowiązkami państw członkowskich w zakresie kontroli i nadzoru granic zewnętrznych, jak również w celu zapewnienia spójności i uniknięcia niegospodarności.

Artykuł 10

Wsparcie operacyjne w ramach programów krajowych państw członkowskich

1. Państwo członkowskie może wykorzystać do 40 % kwoty przydzielonej w ramach Instrumentu na swój program krajowy w celu sfinansowania wsparcia operacyjnego dla organów publicznych odpowiedzialnych za realizowanie zadań i usług, które stanowią usługę publiczną na rzecz Unii.

2. Wsparcie operacyjne zapewnia się, jeśli dane państwo członkowskie spełnia następujące warunki:

- a) przestrzega unijnego dorobku prawnego dotyczącego granic i wiz;
- b) przestrzega celów programu krajowego;
- c) przestrzega wspólnych standardów unijnych, aby zwiększyć koordynację między państwami członkowskimi oraz uniknąć powielania i fragmentaryzacji działań oraz niegospodarności w obszarze kontroli granicznej.

3. W tym celu przed zatwierdzeniem programu krajowego Komisja dokonuje oceny sytuacji wyjściowej w państwach członkowskich, które wskazały, że zamierzają zwrócić się o udzielenie wsparcia operacyjnego, uwzględniając, w stosownych przypadkach, sprawozdania z oceny Schengen.

Ustalenia Komisji są przedmiotem wymiany opinii z danym państwem członkowskim.

Po przeprowadzeniu takiej wymiany opinii zatwierdzenie wsparcia budżetowego w ramach programu krajowego państwa członkowskiego przez Komisję można uzależnić od zaprogramowania i zrealizowania szeregu działań mających na celu zapewnienie, aby warunki określone w ust. 2 zostały całkowicie spełnione przed udzieleniem wsparcia budżetowego.

4. Wsparcie operacyjne koncentruje się na konkretnych zadaniach lub usługach oraz skupia się na celach określonych w załączniku III. Obejmuje ono pełny zwrot wydatków poniesionych na potrzeby realizacji zadań lub świadczenia usług określonych w programie krajowym, w ramach limitów finansowych ustalonych przez program oraz pułapów określonych w ust. 1.

5. Wsparcie operacyjne jest przedmiotem monitorowania i wymiany informacji między Komisją a danym państwem członkowskim w odniesieniu do sytuacji wyjściowej w tym państwie członkowskim, celów i zadań, jakie mają zostać zrealizowane oraz wskaźników pomiaru postępów.

6. Komisja określa, w drodze aktów wykonawczych, procedury sprawozdawcze dotyczące stosowania niniejszego przepisu oraz wszelkich innych ustaleń praktycznych, które mają zostać zawarte pomiędzy państwami członkowskimi a Komisją w celu realizacji niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 18 ust. 2.

Artykuł 11

Wsparcie operacyjne na rzecz specjalnego programu tranzytowego

1. Instrument zapewnia wsparcie służące kompensowaniu utraconych opłat za wydanie wiz tranzytowych oraz dodatkowych kosztów poniesionych w związku z wydawaniem uproszczonych dokumentów tranzytowych (FTD) i uproszczonych kolejowych dokumentów tranzytowych (FRTD) zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 693/2003 oraz rozporządzeniem (WE) nr 694/2003.

2. Zasoby przydzielone Litwie na ten cel, zgodnie z ust. 1, nie mogą przekraczać 154 mln EUR na lata 2014–2020 i są udostępniane jako dodatkowe szczególne wsparcie operacyjne dla Litwy.

3. Do celów ust. 1 koszty dodatkowe oznaczają koszty wynikające bezpośrednio ze szczególnych wymogów związanych z realizacją specjalnego programu tranzytowego i które nie powstały w wyniku wydawania wiz tranzytowych lub innych.

Do objęcia finansowaniem kwalifikują się następujące rodzaje kosztów dodatkowych:

- a) inwestycje w infrastrukturę;
- b) szkolenia personelu odpowiedzialnego za realizację specjalnego programu tranzytowego;
- c) dodatkowe koszty operacyjne, w tym wynagrodzenie personelu bezpośrednio zaangażowanego w realizację specjalnego programu tranzytowego.

4. Utracone opłaty, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, oblicza się na podstawie poziomu opłat wizowych i zwolnień z kosztów wizowych ustanowionych w umowie między Wspólnotą Europejską a Federacją Rosyjską o ułatwieniach w wydawaniu wiz obywatelom Unii Europejskiej i Federacji Rosyjskiej⁽¹⁾ z zastrzeżeniem ram finansowych określonych w ust. 2 niniejszego artykułu.

⁽¹⁾ Dz.U. L 129 z 17.5.2007, s. 27.

5. Komisja i Litwa dokonują przeglądu stosowania niniejszego artykułu w przypadku zmian, które mają wpływ na istnienie lub funkcjonowanie specjalnego programu tranzytowego.

6. Komisja określa, w drodze aktów wykonawczych, procedury sprawozdawcze dotyczące stosowania niniejszego przepisu oraz wszelkich ustaleń finansowych i innych ustaleń praktycznych, które mają zostać zawarte pomiędzy Litwą a Komisją w celu realizacji niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 18 ust. 2.

7. Aby zapewnić sprawne funkcjonowanie specjalnego programu tranzytowego, Komisja może dokonywać szczególnych ustaleń dotyczących płatności śródkresowych zawierających odstępstwa od przepisów rozporządzenia (UE) nr 514/2014.

Artykuł 12

Programowanie zgodne z wynikami mechanizmu oceny i monitorowania Schengen

W następstwie sprawozdania z oceny Schengen, przyjętego zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1053/2013, dane państwo członkowskie sprawdza we współpracy z Komisją i Frontexem sposoby uwzględnienia ustaleń, w tym wszelkich niedociągnięć, oraz wdrożenia zaleceń w ramach swojego programu krajowego.

W razie konieczności państwo członkowskie dokonuje zmiany swojego programu krajowego zgodnie z art. 14 ust. 9 rozporządzenia (WE) nr 514/2014, aby uwzględnić te ustalenia i zalecenia.

Finansowanie działań naprawczych jest priorytetem. W porozumieniu z Komisją i Frontexem dane państwo członkowskie dokonuje przeniesienia zasobów w ramach swojego programu, w tym zasobów zaplanowanych na wsparcie operacyjne, lub też wprowadza bądź zmienia działania mające na celu usunięcie słabych punktów zgodnie z ustaleniami i zaleceniami sprawozdania z oceny Schengen.

Artykuł 13

Działania Unii

1. Z inicjatywy Komisji można wykorzystywać Instrument do finansowania działań transnarodowych lub działań o szczególnym znaczeniu dla Unii („działań Unii”) dotyczących celów ogólnych, szczegółowych i operacyjnych, o których mowa w art. 3.

2. Za działania Unii kwalifikujące się do finansowania uznawane są w szczególności działania służące realizacji następujących celów:

- a) wspieranie działań przygotowawczych, monitorujących, administracyjnych i technicznych, wymaganych do realizacji polityki w zakresie granic zewnętrznych i wiz, w tym do poprawy zarządzania obszarem Schengen dzięki rozwinięciu i wdrożeniu mechanizmu oceny ustanowionego rozporządzeniem (UE) nr 1053/2013, aby sprawdzać stosowanie dorobku Schengen i kodeksu granicznego Schengen, w szczególności kosztów delegacji służbowych ekspertów z Komisji i państw członkowskich biorących udział w wizytach na miejscu;
- b) poprawa poziomu wiedzy na temat sytuacji w państwach członkowskich i państwach trzecich, a także jej zrozumienia, poprzez analizę, ocenę i dokładne monitorowanie polityk;
- c) wspieranie rozwoju narzędzi statystycznych, w tym wspólnych narzędzi statystycznych, metod i wspólnych wskaźników;
- d) wspieranie i monitorowanie wdrażania prawa Unii oraz celów polityki Unii w państwach członkowskich oraz ocena ich skuteczności i wpływu, w tym w zakresie poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności, w zakresie przewidzianym w Instrumencie;
- e) promowanie tworzenia sieci kontaktów, wzajemnego uczenia się, identyfikacji i rozpowszechniania najlepszych praktyk oraz innowacyjnych podejść wśród różnych zainteresowanych podmiotów na poziomie europejskim;
- f) promowanie projektów mających na celu ujednoczenie i interoperacyjność środków związanych z zarządzaniem granicami zgodnie ze wspólnymi standardami unijnymi z myślą o utworzeniu zintegrowanego europejskiego systemu zarządzania granicami;
- g) pogłębianie świadomości istnienia unijnych strategii i celów wśród zainteresowanych podmiotów oraz opinii publicznej, z uwzględnieniem komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów polityki Unii;
- h) poprawa zdolności sieci europejskich do oceniania, promowania, wspierania i dalszego rozwijania polityki i celów Unii;

- i) wspieranie szczególnie innowacyjnych projektów dotyczących rozwijania nowych metod lub technologii, z potencjałem przenoszenia do innych państw członkowskich, w szczególności projektów mających na celu testowanie i zatwierdzanie projektów badawczych;
 - j) wspieranie działań w państwach trzecich i dotyczących państw trzecich, zgodnie z art. 4 ust. 2.
3. Realizacja działań Unii odbywa się zgodnie z art. 6 rozporządzenia (UE) nr 514/2014.

Artykuł 14

Pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych

1. Instrument zapewnia pomoc finansową w celu zaspokojenia pilnych i szczególnych potrzeb w przypadku wystąpienia sytuacji nadzwyczajnej określonej w art. 2 lit. f).
2. Realizacja pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych odbywa się zgodnie z art. 6 i 7 rozporządzenia (UE) nr 514/2014.

Artykuł 15

Tworzenie programu rozwoju systemów informatycznych

Program rozwoju systemów informatycznych w oparciu o istniejące lub nowe systemy informatyczne jest realizowany z zastrzeżeniem przyjęcia aktów ustawodawczych Unii określających te systemy informatyczne i związaną z nimi infrastrukturę komunikacyjną przede wszystkim w celu poprawy zarządzania przepływami podróżnych i kontroli tych przepływów na granicach zewnętrznych, umożliwiając sprawniejszą odprawę graniczną przy jednoczesnym przyspieszeniu przekraczania granic przez osoby podróżujące regularnie. W stosownych przypadkach poszukuje się synergii z istniejącymi systemami informatycznymi w celu uniknięcia podwójnego wydatkowania.

Podział kwoty, o której mowa w artykule 5 ust. 5 lit. b), dokonuje się w odpowiednich aktach ustawodawczych Unii albo, w następstwie przyjęcia tych aktów ustawodawczych, w drodze aktu delegowanego zgodnie z art. 17.

Co najmniej raz w roku oraz w stosownych przypadkach Komisja informuje Parlament Europejski i Radę o postępach w rozwoju tych systemów informatycznych.

Artykuł 16

Pomoc techniczna

1. Z inicjatywy Komisji lub w jej imieniu z Instrumentu można przeznaczyć do 1,7 mln EUR rocznie na pomoc techniczną dla Funduszu, zgodnie z art. 9 rozporządzenia (UE) nr 514/2014.
2. Z inicjatywy państwa członkowskiego z Funduszu można finansować działania związane z pomocą techniczną, zgodnie z art. 20 rozporządzenia (UE) nr 514/2014. Kwota przeznaczona na pomoc techniczną w okresie 2014–2020 nie może być wyższa niż 5 % łącznej kwoty przydzielonej danemu państwu członkowskiemu plus 500 000 EUR.

ROZDZIAŁ III

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 17

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 5 ust. 5 lit. b), art. 6 ust. 4, art. 7 ust. 2 i art. 15, powierza się Komisji na okres siedmiu lat od dnia 21 maja 2014 r. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem okresu siedmiu lat. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na okres trzech lat, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem okresu siedmiu lat.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 5 ust. 5 lit. b), art. 6 ust. 4, art. 7 ust. 2 i art. 15, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 5 ust. 5 lit. b), art. 6 ust. 4, art. 7 ust. 2 i art. 15 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 18

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga Komitet ds. Funduszy Azylu, Migracji i Integracji oraz Bezpieczeństwa Wewnętrznego, ustanowiony na mocy art. 59 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 514/2014.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 19

Stosowanie rozporządzenia (UE) nr 514/2014

Do Instrumentu mają zastosowanie przepisy rozporządzenia (UE) nr 514/2014.

Artykuł 20

Uchylenie

Decyzja nr 574/2007/WE traci moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.

Artykuł 21

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie wpływa na kontynuację ani zmianę projektów i programów rocznych, w tym całkowite lub częściowe anulowanie, aż do ich zamknięcia, ani pomocy finansowej zatwierdzonej przez Komisję na podstawie decyzji nr 574/2007/WE ani jakichkolwiek innych przepisów mających zastosowanie do tej pomocy w dniu 31 grudnia 2013 r.

2. Przyjmując decyzje w sprawie współfinansowania w ramach Instrumentu, Komisja uwzględnia środki przyjęte na podstawie decyzji nr 574/2007/WE przed dniem 20 maja 2014 r., które mają skutki finansowe w okresie objętym tym współfinansowaniem.

3. Sumy przeznaczone na współfinansowanie, zatwierdzone przez Komisję między dniem 1 stycznia 2011 r. a dniem 31 grudnia 2014 r., w odniesieniu do których w terminie wyznaczonym na złożenie sprawozdania końcowego nie przesłano Komisji dokumentów wymaganych do zamknięcia działań, są przez nią automatycznie umarzane do dnia 31 grudnia 2017 r., co skutkuje koniecznością zwrotu nienależnie wypłaconych kwot.

4. Kwoty dotyczące działań zawieszonych ze względu na postępowania sądowe lub odwołania administracyjne o skutku zawieszającym nie są uwzględniane przy obliczaniu kwoty podlegającej automatycznemu umorzeniu.

5. Do dnia 30 czerwca 2015 r. państwa członkowskie przedłożą Komisji sprawozdanie z oceny wyników i wpływu działań współfinansowanych na podstawie decyzji nr 574/2007/WE w okresie 2011–2013.

6. Do dnia 31 grudnia 2015 r. Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów sprawozdanie z oceny *ex post* na mocy decyzji nr 574/2007/WE dotyczące okresu 2011–2013.

Artykuł 22

Przegląd

Parlament Europejski i Rada, na podstawie wniosku Komisji, dokonają przeglądu niniejszego rozporządzenia do dnia 30 czerwca 2020 r.

*Artykuł 23***Wejście w życie i stosowanie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Strasburgu dnia 16 kwietnia 2014 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

W imieniu Rady

D. KOURKOULAS

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

Kwoty stanowiące podstawę krajowych programów państw członkowskich (w EUR)

Państwo członkowskie/ państwo stowarzyszone	Kwota minimalna	Część stała rozdzielona na podstawie średniej z lat 2010-2012	% 2010–2012 wraz z Chorwacją	Łącznie
AT	5 000 000	9 162 727	0,828 %	14 162 727
BE	5 000 000	12 519 321	1,131 %	17 519 321
BG	5 000 000	35 366 130	3,196 %	40 366 130
CH	5 000 000	13 920 284	1,258 %	18 920 284
CY	15 000 000	19 507 030	1,763 %	34 507 030
CZ	5 000 000	9 381 484	0,848 %	14 381 484
DE	5 000 000	46 753 437	4,225 %	51 753 437
DK	5 000 000	5 322 133	0,481 %	10 322 133
EE	5 000 000	16 781 752	1,516 %	21 781 752
ES	5 000 000	190 366 875	17,201 %	195 366 875
FI	5 000 000	31 934 528	2,886 %	36 934 528
FR	5 000 000	79 999 342	7,229 %	84 999 342
GR	5 000 000	161 814 388	14,621 %	166 814 388
HR	4 285 714	31 324 057	2,830 %	35 609 771
HU	5 000 000	35 829 197	3,237 %	40 829 197
IE				
IS	5 000 000	326 980	0,030 %	5 326 980
IT	5 000 000	151 306 897	13,672 %	156 306 897
LI	5 000 000	0	0,000 %	5 000 000
LT	5 000 000	19 704 873	1,780 %	24 704 873
LU	5 000 000	400 129	0,036 %	5 400 129
LV	5 000 000	10 521 704	0,951 %	15 521 704
MT	15 000 000	38 098 597	3,442 %	53 098 597
NL	5 000 000	25 609 543	2,314 %	30 609 543
NO	5 000 000	9 317 819	0,842 %	14 317 819
PL	5 000 000	44 113 133	3,986 %	49 113 133
PT	5 000 000	13 900 023	1,256 %	18 900 023
RO	5 000 000	56 151 568	5,074 %	61 151 568

Państwo członkowskie/ państwo stowarzyszone	Kwota minimalna	Część stała rozdzielona na podstawie średniej z lat 2010-2012	% 2010–2012 wraz z Chorwacją	Łącznie
SE	5 000 000	6 518 706	0,589 %	11 518 706
SI	5 000 000	25 669 103	2,319 %	30 669 103
SK	5 000 000	5 092 525	0,460 %	10 092 525
UK				
ŁĄCZNIE	169 285 714	1 106 714 286	100,00 %	1 276 000 000

ZAŁĄCZNIK II

Wykaz działań szczegółowych

1. Stworzenie mechanizmów współpracy konsularnej pomiędzy co najmniej dwoma państwami członkowskimi, przynoszących korzyści skali w odniesieniu do rozpatrywania wniosków i wydawania wiz w konsulatach zgodnie z zasadami współpracy określonymi w kodeksie wizowym, z uwzględnieniem wspólnych ośrodków przyjmowania wniosków wizowych.
 2. Zakup środków transportu i sprzętu operacyjnego, które uznano za niezbędne do zastosowania przez Frontex w trakcie wspólnych operacji i które zostaną oddane do dyspozycji Frontexu zgodnie z art. 7 ust. 5 akapit drugi i trzeci rozporządzenia (WE) nr 2007/2004.
-

ZAŁĄCZNIK III

Cele wsparcia operacyjnego w ramach programów krajowych

Cel nr 1: promowanie rozwoju i realizacji polityk mających na celu zapewnienie braku jakiegokolwiek kontroli osób, niezależnie od ich obywatelstwa, przy przekraczaniu przez nie granic wewnętrznych oraz zapewnienie kontroli osób i skutecznego nadzoru przy przekraczaniu granic zewnętrznych

- operacje
- koszty personelu, w tym koszty szkoleń
- koszty usług, takich jak konserwacja i naprawy
- modernizacja/wymiana wyposażenia
- nieruchomości (amortyzacja, remonty)

Cel nr 2: promowanie rozwoju i realizacji wspólnej polityki w zakresie wiz oraz innych krótkoterminowych zezwoleń na pobyt, w tym współpracy konsularnej

- operacje
- koszty personelu, w tym koszty szkoleń
- koszty usług, konserwacja i naprawy
- modernizacja/wymiana wyposażenia
- nieruchomości (amortyzacja, remonty)

Cel nr 3: ustanowienie i obsługa bezpiecznych systemów informatycznych, związanej z nimi infrastruktury komunikacyjnej i wyposażenia, wspierających zarządzanie przepływami migracyjnymi przez granice zewnętrzne Unii, w tym nadzorowanie

- zarządzanie operacyjne systemami SIS, VIS i nowymi systemami, które mają zostać utworzone
 - koszty personelu, w tym koszty szkoleń
 - koszty usług, takich jak konserwacja i naprawy
 - infrastruktura komunikacyjna i zagadnienia związane z bezpieczeństwem oraz ochroną danych
 - modernizacja/wymiana wyposażenia
 - wynajem bezpiecznych nieruchomości lub remonty
-

ZAŁĄCZNIK IV

Wykaz wspólnych wskaźników służących do pomiaru postępów w realizacji celów szczegółowych

a) Wspieranie wspólnej polityki wizowej w celu ułatwienia legalnego podróżowania, zapewnienia równego traktowania obywateli państw trzecich oraz przeciwdziałania nielegalnej migracji

(i) Liczba działań w ramach współpracy konsularnej realizowanych z pomocą Instrumentu

Do celów rocznych sprawozdań z realizacji, o których mowa w art. 54 rozporządzenia (UE) nr 514/2014, wskaźnik ten dzieli się na dalsze podkategorie, takie jak:

- wspólne korzystanie z pomieszczeń,
- wspólne ośrodki przyjmowania wniosków wizowych,
- przedstawicielstwa,
- inne

(ii) Liczba przeszkolonych pracowników i liczba szkoleń dotyczących aspektów związanych ze wspólną polityką wizową zrealizowanych z pomocą Instrumentu

(iii) Liczba wyspecjalizowanych stanowisk w państwach trzecich wspieranych przez Instrument

Do celów rocznych sprawozdań z realizacji, o których mowa w art. 54 rozporządzenia (UE) nr 514/2014, wskaźnik ten dzieli się na dalsze podkategorie, takie jak:

- oficerowie łącznikowi ds. imigracji,
- inni

(iv) Odsetek i liczba konsulatów utworzonych lub zmodernizowanych z pomocą Instrumentu w stosunku do łącznej liczby konsulatów

b) Wspieranie zarządzania granicami, w tym poprzez przekazywanie informacji między państwami członkowskimi oraz między państwami członkowskimi a Frontexem, aby z jednej strony zapewnić wysoki poziom ochrony granic zewnętrznych, w tym poprzez przeciwdziałanie nielegalnej imigracji, a z drugiej strony sprawne przekraczanie granic zewnętrznych zgodnie z dorobkiem Schengen

(i) Liczba przeszkolonych pracowników i liczba szkoleń dotyczących aspektów związanych z zarządzaniem granicami zrealizowanych z pomocą Instrumentu

(ii) Ilość infrastruktury służącej kontroli na granicach (kontrole i nadzór) oraz środki opracowane lub zmodernizowane z pomocą Instrumentu

Do celów rocznych sprawozdań z realizacji, o których mowa w art. 54 rozporządzenia (UE) nr 514/2014, wskaźnik ten dzieli się na dalsze podkategorie, takie jak:

- infrastruktura,
- flota (granice powietrzne, lądowe, morskie),
- wyposażenie,
- inne

(iii) Liczba przekroczeń zewnętrznych granic przez bramki ABC wspierane przez Instrument w stosunku do łącznej liczby przekroczeń granicy

(iv) Ilość stworzonej/rozbudowanej w ramach EUROSUR infrastruktury służącej nadzorowaniu granicy krajowej

Do celów rocznych sprawozdań z realizacji, o których mowa w art. 54 rozporządzenia (UE) nr 514/2014, wskaźnik ten dzieli się na dalsze podkategorie, takie jak:

- krajowe ośrodki koordynacji,
- regionalne ośrodki koordynacji,
- lokalne ośrodki koordynacji,
- inne rodzaje ośrodków koordynacji

(v) Liczba zdarzeń zgłoszonych przez państwa członkowskie do systemu europejskiego obrazu sytuacji

Do celów rocznych sprawozdań z realizacji, o których mowa w art. 54 rozporządzenia (UE) nr 514/2014, wskaźnik ten dzieli się na dalsze podkategorie, takie jak:

- nielegalna imigracja, w tym wypadki związane z zagrożeniem życia migrantów,
 - przestępczość transgraniczna,
 - sytuacje kryzysowe.
-